

«SIRDS! VED MANI, VADI MANI, UZ NĀVI AR SMAIDU NOSKATIES...»

Lieli dzejnieki ir sava laika bērni, bet pēc tēva — laika nāves viņus agri vai vēlu adoptē mūžība. Un audzumāte bieži izrādās labvēlīgāka nekā īstais tēvs. Šie vārdi attiecināmi arī uz izcilā krievu dzejnieka — romantiķa Aleksandra Bloka dzīvi un daiļradi. Šodien Bloku nelasām tikai kā klasiķi, bet arī kā iemīlotu dzejnieku.

A. Bloks dzimis 1880. gada 28. novembrī Pēterburgā inteligentu ģimenē. Viņa ģimene bija cieši saistīta ar literatūru un zinātni. Tēvs — jurists, filozofs, Varšavas universitātes profesors, mūziķis, literatūras pazinējs — izcils cilvēks, taču ar grūtu, sarežģītu, pat dēmonisku raksturu. Arī māte

bija saistīta ar literatūru. Pēc vecāku šķiršanās mazais Saša galvenokārt dzīvoja pie vectēva Šahmatovas muižā, netālu no Maskavas. Dabas pirmatnīgums un krāšņums savaldzināja A. Bloku uz visu mūžu, un līdz 1916. gadam viņš katru vasaru pavadīja Šahmatovā.

Jau agrā bērnībā A. Bloku bieži pārņēma liriski romantiskas noskaņas. Jau piecu gadu vecumā Aleksandrs mēģina dzejoļus, bet nopietni A. Bloks literatūrai pievērsās 17—18 gadu vecumā. Viņa iemīlotākie dzejnieki šajā laikā — Žukovskis, Fets, Polonskis. «Tur cilvēks sadedzis»... — ar šādiem vārdiem Fets raksturoja mākslinieka darba jēgu, kas kļuva arī par vadmotīvu Bloka daiļradē.

Netālu no Šahmatovas muižas atrodas Boblova. Bieži vien jaunais Bloks iegriezās Boblovā pie savas Daiļās Dāmas — Ļubovas Mendeļejevas (zinātnieka Dmitrija Mendeļejeva meita). Lugas, kuras nereti uzveda jaunieši Boblovā, pievērsa Bloka uzmanību skatuvei. A. Bloks nekļuva par profesionālu aktieri, kā brīdi tika sapņojis, bet viņa līgava, vēlāk sieva Ļubova Mendeļejeva-Bloka savu dzīvi veltīja teātrim. Viņas skatuves pseidonīms — Basargina.

Pirmo atzinību jaunais dzejnieks gūst Maskavā, nevis dzimtajā pilsētā. Arī pirmie darbi publicēti Maskavā 1903. gadā. Šis gads nozīmīgs arī ar to, ka A. Bloks un Ļ. Mendeļejeva uzsāka savu kopējo dzīves ceļu. Sievas optimisms

un dzīvotprieks bija ļoti nepieciešams visumā pesimistiski noskaņotajam Blokam. Taču Ļubova nespēja sevi veltīt tikai ģimenei, jo nevarēja iedomāties dzīvi bez teātra. Ārēji it kā saticīgajā ģimenē radās plaša.

«Bet mīlu pat tādēļ, ka vājums — mans grēks, Ko gan es spēju? Vien asinīm zviļotām Savu maigumu izrotāt, Un no dziļas un mūžīgas mīlas Ciešanu gredzenu kaldināt.»

Dzejoļi, veltīti Ļubovai Mendeļejevai-Blokai, tika apvienoti krājumā un publicēti 1904. gadā ar nosaukumu «Dzejoļi par Daiļo Dāmu».

Ilgstošas literārās un personiskās at-

tiecības saistīja A. Bloku ar izcilie Maskavas rakstniekiem V. Brjusovu un A. Beliju. Ļoti daudz par A. Bloku mūžam uzzinām tieši no draugu atmiņām: «Dzejnieks bija neparasti tiešs, ak rāts, ar nevainojamām izturēšanās manierēm, lepni pieklājīgs, noslēpumains skaists, bet īstenībā nemiera pilns, traukts, izmocīts».

Par viņa likteni viens no dedzīgākajiem A. Bloka talanta cienītājiem latvisku dzejnieku pulkā — Jānis Sudra kalns teicis:

«Viņam dots labākais no labākā, viņš nav nepateicīgs izšķērdētājs, viņš dod pasaulei labāko no labākā — sa apbrīnojamo talantu.»